

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HOẠT ĐỘNG THÔNG TIN, TUYÊN TRUYỀN CHỦ TRƯỞNG, CHÍNH SÁCH CỦA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC TRÊN BÁO CHÍ

TS. PHẠM HƯƠNG TRÀ*

Một trong những nhiệm vụ đặc biệt quan trọng của báo chí cách mạng Việt Nam là kịp thời tuyên truyền, phổ biến quan điểm, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Tuy đã đạt được những kết quả tích cực, khả quan nhưng công tác này cũng còn một số vấn đề cần quan tâm.

1. Thực trạng công tác tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước trên báo chí

Trong xã hội hiện đại, truyền thông được xem là một thiết chế xã hội có vai trò quan trọng đối với các hoạt động của con người. Cùng với quá trình toàn cầu hóa, sự phát triển của công nghệ thông tin, các phương tiện truyền thông đại chúng ở Việt Nam đã có những bước tiến vượt bậc mà trước hết là sự đa dạng hóa các loại hình và hình thức truyền thông. Theo Bộ Thông tin và Truyền thông, đến tháng 12/2015, cả nước có 857 cơ quan báo chí với 1.118 ấn phẩm, 1 hãng thông tấn quốc gia, 67 đài phát thanh - truyền hình; số lượng các kênh chương trình phát thanh - truyền hình quảng bá là 179 kênh; số lượng đơn vị cung cấp truyền hình cáp là 33 đơn vị; 105 cơ quan báo chí điện tử và 248 trang thông tin điện tử tổng hợp; 420 mạng xã hội được phép hoạt động... Điều này đã đưa vị thế, vai trò của truyền thông đại chúng sang một trang mới.

Một trong những nhiệm vụ đặc biệt quan trọng của báo chí là kịp thời tuyên truyền, phổ biến quan điểm, chủ trương của Đảng và

chính sách, pháp luật của Nhà nước. Sự chuyển tải kịp thời, chính xác, đầy đủ và toàn diện của báo chí đến xã hội những nội dung quan trọng cũng như các hướng dẫn, chỉ đạo triển khai thực hiện các chỉ thị, nghị quyết, thông tư, văn bản luật... về các chính sách được thực hiện trong đời sống xã hội thời gian qua là một thành công của báo chí.

Khi nền kinh tế càng phát triển, người dân càng có nhiều cơ hội tiếp cận với truyền thông đại chúng thì báo chí càng cần phát huy vai trò của mình trong việc xã hội hóa thông tin tới công chúng. Trên cơ sở đó, giúp công chúng tiếp cận được thông tin nhằm thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi của họ.

Thời gian qua, một số nghị quyết và tinh thần các nghị quyết của Đảng đã được báo chí trung ương và địa phương tích cực tuyên truyền, như Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI) "Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay"; Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 5/8/2008 của Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng về xây dựng nông thôn mới; Chỉ thị số 03-CT/TW ngày

* Học viện Báo chí và Tuyên truyền

14/5/2011 của Bộ Chính trị khoá XI “Về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”; Nghị quyết số 21-NQ/TW ngày 22/11/2012 của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế giai đoạn 2012 - 2020” ... Và, gần đây nhất là Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng diễn ra từ ngày 20 - 28/01/2016 với hơn 600 phóng viên của các cơ quan báo chí trong nước được cấp thẻ tác nghiệp tại Trung tâm Báo chí của Đại hội; hay sự kiện chính trị rất lớn có tính thời sự cấp bách hiện nay là cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XIV, đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2016 - 2021.

Qua kết quả khảo sát cho thấy, số lượng tin, bài đăng tải về hai sự kiện chính trị nêu trên là rất lớn, đứng đầu là hệ thống các báo, tạp chí, như báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam, Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam, báo Nhân Dân, Báo Đảng địa phương... với hàng nghìn bài viết; tiếp đến là hệ thống các báo thuộc các tổ chức chính trị - xã hội, như báo Thanh Niên, Tuổi Trẻ, Lao Động...; các báo điện tử như VietnamPlus, Vietnamnet, VnExpress, VnMedia cũng tích cực tham gia đưa tin.

Hình thức đưa tin tương đối đa dạng, nhiều báo điện tử (<http://thanhnien.vn/>; <http://vnexpress.net/>; www.vietnamplus.vn; baodongnai.com.vn...) kết hợp đưa tin với hình thức đồ họa (infographic) nhằm đưa tin tới người dân một cách nhanh chóng nhất, sinh động nhất, giúp công chúng dễ hiểu, dễ nhớ.

Với mục đích cung cấp thông tin cho người dân nắm rõ những điểm mới trong *Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân*, nhiều tờ báo trung ương và địa phương đã có các bài viết về nội dung này. Chẳng hạn, báo điện tử Bình Phước có bài: “Ba điểm mới nổi bật trong *Luật Bầu cử*

đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân” ngày 19/8/2015; Báo Yên Bái với bài: “Những điểm mới của *Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân* năm 2015” ngày 22/02/2016...

Ngoài ra, các cơ quan báo chí cũng tích cực tuyên truyền về các vấn đề khác được xã hội quan tâm, như tuyên truyền Nghị quyết số 21-NQ/TW của Bộ Chính trị về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế giai đoạn 2012 - 2020”. Theo đó, tính đến tháng 9/2015, cả nước có 53/63 cơ quan báo hiểm xã hội (BHXH) tỉnh, thành phố tổ chức ký hợp đồng phối hợp với các cơ quan truyền thông để tuyên truyền chính sách BHXH, bảo hiểm y tế (BHYT). Trong giai đoạn 2013 - 2015, BHXH Việt Nam đã phối hợp với các cơ quan báo đài, thực hiện đăng tải, phát sóng trên 3.500 phóng sự, phỏng vấn, tọa đàm, chuyên trang, đối thoại trực tiếp và các tin, bài về chính sách BHXH, BHYT. BHXH Việt Nam cũng đã biên tập, in và phát hành trên 22,2 triệu ấn phẩm các loại tuyên truyền về chính sách BHXH, BHYT¹. Chẳng hạn, chương trình Truyền hình Thông tấn đã xây dựng chuyên mục “Vi an sinh cuộc sống”; kênh truyền hình Nhân Dân xây dựng chuyên mục “Điểm tựa tương lai”; kênh truyền hình Quốc hội xây dựng “Điểm tựa an sinh xã hội”; kênh VTV1 có chương trình “Đối thoại chính sách”; “Chính sách - Kinh tế và cuộc sống”... nhằm giới thiệu, tuyên truyền các nội dung về chính sách BHXH, BHYT cũng như quảng bá, giới thiệu hình ảnh và hoạt động của BHXH Việt Nam.

Như vậy, có thể nói, công tác tuyên truyền, phổ biến về các chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước trên các phương tiện truyền thông đại chúng là rất đa dạng.

Hội nghị báo chí toàn quốc tổng kết công tác năm 2015 và triển khai nhiệm vụ năm 2016 (ngày 30/12/2015) đã đánh giá: năm

2015 và trong 5 năm thực hiện nhiệm kỳ Đại hội XI của Đảng, các cơ quan lãnh đạo, quản lý báo chí đã thực hiện tốt công tác chỉ đạo, định hướng, quản lý nhà nước về báo chí; chủ động xây dựng đề án, kế hoạch; phối hợp với các cấp, ngành, địa phương trong việc cung cấp thông tin cho báo chí về các sự kiện lớn, các vấn đề quan trọng của đất nước.

2. Những vấn đề đặt ra đối với báo chí khi thực hiện tuyên truyền chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước

Bên cạnh những kết quả tích cực nêu trên, công tác tuyên truyền, phổ biến đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước còn một số vấn đề đặt ra như sau:

Thứ nhất, về chất lượng thông tin. Nhiều tờ báo mới chỉ dừng lại ở việc cung cấp thông tin cho công chúng mà chưa có các bài viết đi sâu phân tích những vướng mắc trong quá trình thực hiện các chính sách trên thực tế cuộc sống. Thông tin minh chứng cho các chính sách còn hạn chế, chủ yếu mới cung cấp thông tin về mặt văn bản, thông tin sơ lược mà chưa có sự phân tích, lý giải để người tiếp cận có thể hiểu đúng và hiểu sâu sắc. Thực tế cho thấy, có khá nhiều chính sách, nhất là những chủ trương, chính sách mới đã không được các cơ quan chức năng và nhà quản lý tiên lượng, dự báo hay bao quát đầy đủ, kịp thời.

Mặt khác, nhiều tờ báo chưa biết cách khơi gợi vấn đề, khuyến khích đồng viên đồng đạo công chúng tham gia ý kiến. Một số cơ quan báo chí có khả năng mở diễn đàn, chuyên trang, chuyên mục..., tập hợp ý kiến góp ý của các nhà khoa học, các chuyên gia và các tầng lớp nhân dân vào các dự án, đề án, văn bản pháp luật nhưng chưa hoàn toàn tận dụng được lợi thế này.

Thứ hai, về hình thức đưa tin. Việc đưa tin chủ yếu còn theo hình thức tuyên truyền một chiều với kiểu đưa tin dài, nội dung ôm đồm,

cách hiển thị thông tin nhằm chán..., có thể khiến người xem không quan tâm tới thông tin. Hình thức đưa tin chủ yếu sử dụng chữ viết, hình ảnh tĩnh (báo in và báo điện tử), không có các hình thức so sánh bằng đồ họa, hình ảnh sinh động.

Thông tin báo chí có lúc còn chậm, không đầy đủ, chất lượng còn hạn chế, chưa đáp ứng được kỳ vọng của nhân dân.

Nhiều bài viết chưa có các ví dụ điển hình bám sát thực tiễn, nắm bắt dư luận xã hội, phát hiện những bất cập trong chính sách và triển khai thực hiện chính sách để có những đề xuất, khắc phục kịp thời.

Thứ ba, về trình độ của nhà báo. Một bộ phận cán bộ, phóng viên báo chí chưa nắm vững cả về tinh thần và nội dung thông tin nghị quyết; chưa có sự am hiểu sâu sắc về lĩnh vực mình tham gia cũng như am hiểu pháp luật để có thể "nhìn ra vấn đề" trong thực tế, có cách tiếp cận sắc bén.

3. Một số khuyến nghị nhằm nâng cao chất lượng thông tin trong công tác tuyên truyền chủ trương của Đảng và chính sách của Nhà nước

Một là, đổi mới cơ quan báo chí. Báo chí có vai trò quan trọng trên nhiều lĩnh vực trong xã hội hiện đại. Do đó, báo chí không chỉ đóng vai trò cung cấp thông tin trong các lĩnh vực mà còn là cầu nối giữa các nhóm xã hội với nhau thông qua các phản hồi từ độc giả. Bên cạnh đó, báo chí còn đóng vai trò định hướng thông tin, góp phần xây dựng, triển khai các chính sách phù hợp và đề nghị loại bỏ những chính sách lỗi thời, không còn phù hợp. Vì vậy:

- Nội dung các thông tin được cung cấp cần bảo đảm chất lượng, đáng tin cậy, đáp ứng yêu cầu của công chúng, phù hợp với vấn đề độc giả quan tâm.

- Có kế hoạch tổ chức sinh hoạt chuyên môn cho các phóng viên viết về lĩnh vực tuyên truyền chủ trương của Đảng và chính

sách của Nhà nước, mời các nhà báo giỏi có kinh nghiệm để nói về nghiệp vụ báo chí, cách làm tin, viết các thể loại báo chí.

- Với sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin và sự ra đời của rất nhiều tờ báo điện tử - nơi công chúng có thể đưa những ý kiến, bài viết của mình lên trang báo nên các tòa soạn cần thiết lập mạng lưới biên tập viên để xác minh nguồn thông tin, biên tập lại nội dung thông tin do công chúng phản hồi. Bên cạnh đó, cơ quan báo chí và các nhà báo cần khai thác mạnh các công cụ truyền thông xã hội, như mạng xã hội facebook, twitter...

- Xây dựng mạng lưới cộng tác viên rộng khắp, bởi đây là nguồn tin tức nóng hổi, sát thực nhất mà phóng viên không phải lúc nào cũng nắm bắt được. Hơn nữa, những thông tin của cộng tác viên sẽ làm nội dung tờ báo phong phú hơn.

- Mở các lớp bồi dưỡng cho ban biên tập tòa soạn theo chuyên đề tuyên truyền (theo đề tài, nhóm đối tượng) với nội dung chương trình chỉ tập trung vào hai mảng kiến thức: quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và một số vấn đề lý luận, thực tiễn của ngành báo chí, những yêu cầu trọng tâm, phương hướng và cách thức giải quyết.

- Cần tiếp tục thực hiện tốt công tác cán bộ, có quy hoạch, kế hoạch tuyển dụng, đào tạo nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, phóng viên. Hàng năm, nên có các cuộc thi quy mô về các giải báo chí. Qua đó để đội ngũ phóng viên học hỏi lẫn nhau về cách làm báo và khích lệ họ đầu tư sáng tạo tác phẩm có chất lượng.

- Cơ quan báo chí các cấp cần xây dựng hệ thống cổng thông tin điện tử liên thông với cổng thông tin điện tử của Chính phủ nhằm khai thác nhanh nhất các văn bản về chủ trương, chính sách mới. Đồng thời, để cơ quan báo chí cấp trung ương có thể nắm bắt

thông tin từ các địa phương một cách cập nhật, kịp thời.

Hai là, đối với nhà báo. Hoạt động báo chí là một lĩnh vực hoạt động đặc biệt, trong xu thế phát triển của xã hội hiện nay, đòi hỏi nhà báo phải nhanh nhạy, chính xác và tinh táo. Nhà báo cần xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng, nắm chắc chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Cần có đạo đức công dân cũng như đạo đức nghề nghiệp, tinh thông về nghiệp vụ, nhạy bén với thời cuộc, luôn xuất hiện tiên phong trong việc định hướng dư luận ở những vấn đề nóng, được xã hội quan tâm.

- Công tác tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước là công việc mang tính chuyên ngành và rất khó thực hiện để đạt đến sự hấp dẫn bởi những chuyện để tuyên truyền về chính sách thường rất "khô cứng", khó nhớ; hơn nữa, các chủ trương, chính sách lại luôn được sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với quá trình phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Chính vì vậy, nhà báo cần được tập huấn từ khâu xác định nội dung, phát hiện đề tài, khai thác tư liệu đến việc thể hiện sao cho có được những tác phẩm báo chí sinh động, hấp dẫn, thu hút công chúng về đề tài này □

Chú thích:

1. Lê Văn. *Tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền, đưa Nghị quyết 21-NQ/TW của Bộ Chính trị vào cuộc sống.* <http://baobaohiemxahoi.vn>, ngày 20/12/2015.

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Văn Dũng. *Báo chí truyền thông hiện đại.* H NXB Đại học Quốc gia, 2011.

2. Tú Anh. *Nhiều đột phá trong công tác tuyên truyền báo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế.* <http://baohiemxahoi.gov.vn>, ngày 22/9/2015.

3. <http://english.mic.gov.vn>. *Báo chí với công tác xây dựng Đảng*, ngày 15/3/2016.

4. <http://mic.gov.vn>.